

Nota de informare privind jurisprudența Curții - nr. 188

August – septembrie 2015

M. și M. împotriva Croației - 10161/13

Hotărârea din 3.09.2015 (Secția I)

Art. 8

Art. 8 § 1

Respectarea vieții de familie

Respectarea vieții private

Lipsa ascultării unui copil în cadrul unei îndelungate proceduri de încredințare a acestuia: *încălcare*

Art. 3

Anchetă eficientă

Neefectuarea unei anchete imediate cu privire la acuzații de acte de violență în familie împotriva unei minore: *încălcare*

În fapt – În cadrul procedurii în fața organelor Convenției, o mamă (a doua reclamantă) și fiica sa născută în 2001 (prima reclamantă) susțin că autoritățile interne nu au luat măsuri pentru protejarea primei reclamante împotriva relelor tratamente fizice, psihice și psihologice despre care susține că i-au fost aplicate de tatăl său. În urma divorțului dintre tată și cea de-a doua reclamantă, în 2007, prima reclamantă a fost încredințată tatălui său. Aceasta a fost în mod frecvent insultată și amenințată cu violența fizică de tatăl său, în timp ce era încredințată acestuia. Aceste fapte au atins punctul culminant într-un incident care ar fi avut loc la 1 februarie 2011, când acesta ar fi lovit-o în față și ar fi strâns-o de gât, insultând-o în același timp. A doua zi, reclamantele au reclamat incidentul la poliție și au menționat episoade anterioare de insulte și rele tratamente fizice. În consecință, s-a dispus începerea urmăririi penale față de tată, dar acțiunea era încă pendentă în primă instanță la data examinării cauzei de către Curtea Europeană, adică la mai mult de 4 ani și jumătate de la începerea ei.

În paralel, a doua reclamantă a introdus o acțiune civilă împotriva tatălui pentru a obține încredințarea primei reclamante. Cererea sa pentru custodie temporară a fost respinsă în iunie 2011 pe motiv că, potrivit instanței interne care și-a bazat decizia pe avizele experților medico-legali și ale lucrătorilor sociali, prima reclamantă nu risca să sufere noi rele tratamente acasă la tatăl său. Acțiunea principală privind încredințarea era încă pendentă la data pronunțării hotărârii Curții Europene. Prima reclamantă, care și-a exprimat dorința puternică de a locui cu mama sa și care a început să sufere tulburări de comportament manifestate mai ales prin acte de automutilare, a continuat să locuiască împreună cu tatăl ei împotriva dorinței sale.

În drept

Art. 3: Având în vedere vârsta fragedă a reclamantei, prezumtivele acte de violență în familie la care a fost supusă de tatăl său constituie tratamente degradante în sensul art. 3. Reclamantele au reclamat la poliție, încă de a doua zi, incidentele din 1 februarie 2011. Vătămarea invocată de prima reclamantă a fost atestată printr-un certificat

medico-legal. Curtea consideră că această probă era suficientă pentru a face plauzibilă cererea adresată de reclamante autorităților interne și, în consecință, pentru a declanșa pentru stat atât obligația procedurală de a efectua o anchetă asupra acuzațiilor primei reclamante, cât și obligația pozitivă de a o proteja împotriva altor acte de violență.

a) *Obligații procedurale* – În ceea ce privește obligația pozitivă de a efectua o anchetă, autoritățile interne au decis începerea urmăririi penale doar pentru fapta care părea cea mai gravă dintr-o serie de acte de violență împotriva primei reclamante, în loc să îl inculpe pe tată pentru una sau mai multe infracțiuni care puteau include toate cazurile de rele tratamente invocate, ceea ce ar fi permis autorităților să abordeze situația în mod global. În plus, acțiunea penală împotriva tatălui era pendinte de aproape 4 ani și jumătate la data la care Curtea a pronunțat decizia. Au existat întârzieri considerabile, imputabile autorităților interne. Prin urmare, ancheta nu a îndeplinit cerințele de promptitudine și durată rezonabilă, inerente noțiunii de eficiență.

Concluzie: încălcare (5 voturi la 2).

b) *Obligația de a proteja* – Reclamantele impută, în plus, autorităților interne faptul că au lăsat-o pe prima reclamantă în încredințarea tatălui ei după incidentul din 1 februarie 2011 și, astfel, nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a preveni repetarea actelor de violență în familie împotriva acesteia. Curtea consideră totuși că, în perioada în litigiu, autoritățile interne au luat măsurile necesare pentru a evalua și analiza riscurile unor noi rele tratamente. Autoritățile sociale, în special, au exercitat un control vigilent asupra situației primei reclamante prin măsuri de protecție a copilului, care au rămas în vigoare în perioada septembrie 2011 – martie 2014. În plus, atât în recomandarea centrului de asistență socială locală, cât și în opinia comună a experților medico-legali s-a concluzionat că prima reclamantă nu era expusă niciunui risc de rele tratamente la domiciliul tatălui său. Decizia instanței din 2011 prin care s-a respins încredințarea temporară a fetei către mama sa era bazată pe recomandarea, în acest sens, a centrului de asistență socială și alte probe, precum și pe faptul că urmărirea penală împotriva tatălui era încă în desfășurare. Aceasta a fost așadar adoptată după ce toate aspectele relevante au fost examinate cu atenție.

Concluzie: neîncălcare (unanimitate).

Având în vedere concluzia sa în baza art. 3 în ceea ce o privește pe prima reclamantă, Curtea hotărăște, de asemenea, că nu a fost încălcat nici art. 8 cu privire la a doua reclamantă și cu privire la obligația statului de a o proteja pe fiica acesteia împotriva relor tratamente.

Art. 8: În opinia Curții, capetele de cerere formulate de reclamante cu privire la faptul că autoritățile interne nu au luat în considerare dorința primei reclamante de a locui împreună cu mama sa și faptul că autoritățile nu au audiat-o pe prima reclamantă în cadrul procedurii privind acordarea custodiei ridică probleme legate de dreptul lor la respectarea vieții lor private și de familie. Aceste probleme sunt diferite de cele care au fost analizate în contextul art. 3 și necesită așadar o examinare separată.

Faptul că procedura de încredințare a durat, până în la această dată, mai mult de 4 ani și 3 luni, este suficient în sine pentru a concluziona că statul pârât nu și-a îndeplinit obligația pozitivă care decurge de la art. 8 din Convenție. În plus, în prezenta cauză era necesară o promptitudine și mai mare deoarece procedura se referea la un copil traumatizat care a resimțit, exclusiv din cauza relației conflictuale dintre părinții săi, o mare suferință morală care a împins-o la automutilare.

Cu toate acestea, se pare că autoritățile interne nu au recunoscut gravitatea și urgența situației, iar prelungirea procedurii nu a făcut decât să agraveze starea critică a primei reclamante. Curtea a fost impresionată în special de faptul că, după 4 ani și 3 luni, prima reclamantă încă nu a fost audiată în cadrul procedurii și nu a avut astfel posibilitatea de a-și exprima opinia privind părintele cu care dorește să locuiască. Având

În vedere art. 12 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), în orice procedură judiciară sau administrativă care privește drepturile copilului în sensul art. 8 din Convenția europeană, nu se poate considera că un copil capabil de discernământ a fost implicat suficient în procesul de luare a deciziilor dacă nu i s-a dat posibilitatea de a fi ascultat și, prin urmare, de a-și exprima opinia. Având în vedere vârsta și maturitatea primei reclamante, pare greu de susținut ideea că aceasta nu era capabilă de discernământ și nu era capabilă să-și exprime liber opinia.

În prezenta cauză, experții medico-legali au stabilit că, pe de o parte, tatăl și mama erau la fel de (in)capabili să aibă grijă de prima reclamantă, iar pe de altă parte, aceasta dorea să locuiască cu mama sa. Întrucât ambii părinți locuiau în același oraș, anularea ordonanței de încredințare nu ar fi constrâns-o să se transfere la altă școală ori să fie scoasă în alt mod din mediul său social obișnuit. În consecință, nerespectarea dorinței primei reclamante privind părintele cu care dorea să locuiască a încălcat, în circumstanțele specifice ale cauzei, dreptul său la respectarea vieții private și de familie. În plus, durata prelungită a procedurii de încredințare a încălcat totodată drepturile celei de a doua reclamante care decurg din art. 8.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Art. 41: 19 500 EUR pentru prima reclamantă și 2 500 EUR pentru a doua reclamantă cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de grefă, prezentul rezumat nu obligă Curtea.

Note de informare privind jurisprudența (<http://www.echr.coe.int/NoteInformation/fr>)